

selnu. Predlog je propadel s 32 glasovi proti 26. Za prvim socijem je prišel na vrsto drugi, dr. Schacherl. Ta je zahteval, naj se postavno popravi nekateri nedostaki pri volitvah za deželni zbor. Tako mu ni po volji, da se duhovniki smejo vtikati v volitve, ker vsled tega trpi veljava duhovniškega stanu! No, mokračem je pač kaj mar za veljavo vere! Pripovedoval je to in ono, kar je bilo krivo, da se ni zlezlo več mokračev v deželni zbor. Samo tega ni omenil, kako surovo so ravnali po mnogih krajih mokrača, da so zabranili poštenim volilcem izvrševati svojo volilno pravico. Znano je, kako nasilno so postopali mokrača v Ljubnem (Leoben), v Gradcu in Trbovljah. To je Schacherl vse po volji.

Politični ogled.

Slovenska šola v Trstu. Dolgo let so se morali Slovenci v Trstu bojevati za slovensko šolo. V Trstu prebiva okoli 25.000 Slovencev, katerih otroci niso imeli nobene slov. šole. Vsako dotično prošnjo je mestni magistrat kakor tudi namestništvo in ministerstvo odklonilo. Ker pa postava pravi, da se mora zidati slovenska šola, ako se nahaja 40 slovenskih otrok v občini, so se tržaški Slovenci pritožili na upravno sodišče, ki je zavrglo določbi namestništva in ministerstva. Občina bo toraj primorana zidati slovensko šolo.

Nov poveljnik naše mornarice. Dosedanji poveljnik naše mornarice admiral baron Spaun je bil na lastno prošnjo te dni vpokojen. Rojen je bil l. 1833. Udeležil se je vojske l. 1859 in l. 1868 bitke pri Lisi. Službo mornariškega poveljnika je opravljal od l. 1897. Njegov naslednik je postal njegov dosedanji namestnik in podadmiral grof Rudolf Montecuccoli. Rojen je l. 1843. Povodom imenovanja ga je imenoval cesar za tajnega svetnika.

Dopisi.

Gornja Radgona. (Slovenci v gornjeradgonskem in sosednih okrajih). Mnogo let sem že svoj gospodar. Imam prilično posestvo. Vidim, da je za vsakega težko, ali za kmeta gotovo najtežje. Plačila so že tolika, da se skoro ne bo več moglo zmagati. Težavno je gospodariti, da se v dolg ne pade. Resnično je, da se je skoro nemogoče iz dolga izkupati, če se enkrat v dolg zakoplje. Plačila pač kmet tako zmaguje, da svoje prideleke proda, katerih sam ne potrebuje. Seveda, prodal pa bo kmet le temu, kateri mu boljše plača in pravično plača.

tak zrak, da sem se bal, da izgubim vsled smrdu zavest. Komaj sem dihal. Na srečo ni bil kanal tako dolg in izparica so jele ponehavati in kmalu zagledam pred seboj silno površino vode —

»Mičigensko jezero?« ga vpraša uradnik, ki je vse pazljivo poslušal.

»Da, tako ga je zval oni človek, ki je stal nekaj korakov od obali in me potegnil v ladjico, ker sem ga plavajoč klical na pomoč. Odvedel me je v svojo hišo in me okrepil. Dal mi je to suknjo in to obuvalo, koje vidite na meni. Ko bi ne bilo njega, ležal bi sedaj hrana ribam na dnu Mičigana.«

»Da za nekaj dni splavate na površino ali da vas ribiči izvlečejo kakor one stiri nesrečnike, kojih nočne srajce mi tu čuvamo. Gotovo so zablodili v ono razbojniško gnezdo in bili tam otrovani«, reče policijski nadzornik. »Sedaj sem popolnoma prepričan, da je bil oni čaj zastrupljen. Vam je rešilo življenje jedino to, da ga niste pili. Ali vaša obleka, denarji in dragocenosti so ostale v rokah onih razbojnikov. A povejte mi, kaj storite sedaj?«

Konec sledi.

Opazil sem, da naši kmetje mislijo, da židov najboljše plača. Ne verjamite, da židov boljše plača kakor pa kupci-kristjani. Že gotovo dvajset let kupujem in prodajam, ali židov še od mene ni krajcarja dobil. To ni potrebno, ker naši kupci-kristjani ravno tako in še boljše plačajo. Ali vam je menda, ljubi Slovenci, ljubo, ker vam židov umi sladko in mnogo govoriti in vi pri tem pač večkrat pozabite na vago. Že več let opazujem, da se naši Slovenci, kateri v Radgoni kupujejo in prodajajo, najraje zaletijo k židovu, če so ravno v Radgoni še trije drugi trgovci za poljske prideleke, ali to pač niso židovje, to so kristjani, zatorej pa naš Slovenec rajši k njemu gre, ker mu on ve sladko govoriti. Mora se reči, da je ravno smešno, da naš kmet svoj pridelek mimo Skrleca, dobrega Slovence, mimo Thrumerja, poštenega Nemca naravnost čez celo Radgono k židovu pelja. Če si že do tega židova pripeljal, zakaj pa se ne bi peljal kakšnih 100 korakov dalje, pa bi prodal svoj pridelek, za katerega so kristjanski žulji trpeli, Mühru, kateri je naš vreden rojak. On ti res ne bo mnogo govoril, ali bo ti pravično plačal po ceni, kaj ti gre. Žalostno je, ali resnično, da pač naš kmet rajši k židovu gre, kakor pa k svojemu isto-vercu. — Kmet.

Iz Ljutomera. (Šolske zadeve) Letos so naši šolski otroci napravili kar hipoma v drugi polovici meseca avgusta sebi in učitelstvu — nepričakovane počitnice. Zaradi dušljivega ali oslovskega kašlja je okrajno glavarstvo, dne 20. avgusta šolo zaprlo tako dolgo, da se zdravstvene razmere zboljšajo. Začetek šole bo se starišem pravočasno oznanil. Število šolskih otrok na Franc Jožefovi dozaj 4 razredni deški in 4 razredni dekliški šoli se od leta do leta množi. Letos je bilo 327 dečkov (razredoma 62 + 83 + 93 + 89 +) in 329 deklic (razredoma 56 + 111 + 89 + 73). Ker smo torej dosegli postavno število otrok za petrazrednico, je dežel. šolski svet naši želji ustregel in dovolil ustanovitev petega razreda na deški in dekliški šoli s 1. novem. t. l. S tem je storila Franc Jožefova šola zopet velik korak naprej, kar je bilo tem ložje, ker naša šola hvaljevredno se zanimajoči krajni šolski svet je že takrat pripravil dve rezervni učilnici za razširjanje šole, ko se je novo šolsko poslopje zidalo. Vsled te razširitve bo gotovo tudi pouk bolj plodonosen, ker razredi ne bodo prenapolnjeni, kakor do zdaj. Kot novi učiteljski moči ste nameščeni: g. Rudolf Dostal, do zdaj učitelj pri Sv. Vidu blizu Ponikve in g. Marija Lebar, izprašana uč. kandidatinja pri Sv. Križu blizu Ljutomera. Omenimo še, da obstoji na Franc Jožefovi šoli »Podporno društvo za ubožne šolske otroke«, kjer dobivajo skoraj vse učne pripomočke in še druge potrebščine zastonj. Naj bi se č. ljutomerski rojaki in šolski prijatelji spominjali Franc Jožefove šole oziroma šolskega podpornega društva zlasti zdaj, ko se bliža začetek novega šolskega leta in se vrši strastna agitacija naših nasprotnikov zoper našo šolo, oziroma za njihovo trško ponemčevalnico.

Vitanje. (Volilni shodi.) Slovenski in drugojezični časniki so pisali in ocljubljali, da bo 2. oktobra slaboznani poslanec dr. Pommer vitanjskim Nemcem ljubezno razkladal, kako na Dunaju strejja kozle. Seveda ga je vse nestrpno pričakovalo. Naznanjen je shod. Od katere strani ga izpustijo Šoštanjčani? Nisem vjel blaženega trenutka, da bi videl slavnj prihod. Najbrže ljubi veliki gospod potovati nepoznan. Kaj pa srčkani tržani? Iz spoštovanja se niti dihati ne upajo. Vse tiho kakar v mišji luknji. Hajdimo gledat! Vse nenavadno mirno. Ne na tem, ne na onem zbirališču ni »purgarjev«. Gotovo jim ima g. poslanec povedati nekaj posebnega, ker ne dvomim, da so stopili za § 2. Še nekaj drugega. Polotovala se me je hudobna misel — proč z njo, da je mogoče g. poslanec izvolil pozabiti na svoje Vitanjčane. Pa prekli-

cani časniki bi vsaj tudi to bili morali iztakniti.

Vse drugačen je bil shod slovenskih volilcev pred enim mesecem. Volilci trumah čakali na javnih prostorih svojega poslanca. Z zanimanjem so poslušali o svojem delovanju poročujočega poslanca dr. Hrašovca ter mu navdušeno pritrdjevali. Njih navdušenje je pretreslo vitanjske nemške stebre. V strahu in trepetu so brzo prosili, da se jim pomnoži orožniška pomoč. Seveda so to storili v svesti si svoje kulture in moči! In ko je njim imel njih poslanec zaupati marsikaj lepega, stavite kolikor hočete, da je vsako njihovo hišo varoval eden bajonet. Zelo smo radovedni, če jim je velenčeni g. profesor dr. Pommer vili kaj pameti.

Iz Vojnika. Vsakdo ve, da je v slovenskem trgu kakor je Vojnik nemška šola največja nesmisel. Toda, ker je v Avstriji vse mogoče, je tudi mogoča nemška šola za slovenske otroke. Naši »Nemci« delajo vedno na to, da bi svoj most do Adrije preko slovenskih grobov čim preje naredili. Le škoda, da jim Slovenci pri tem usodnem delu tudi sami pomagamo. Dolgo so se praskali Nemci za ušesi, kako bi dobili svojo čisto nemško šolo v trg. Zdaj že stoji nekaj let in potuje naše otroke. A šola je treba razširiti, niso zadovoljni samo z dvorazrednico... Toda kje dobiti otroke? Za gotovo število razredov je treba tudi gotovega števila učencev. Da se torej ustanovi trirazrednica, treba otrok — slovenskih seveda, ker nemških nimajo. Nemški okrajni šolski svet in ob strani mu občinski odbor je napravil prošnjo za razširjenje dvorazrednice. Prošnjo naj bi podprli podpisari starišev, ki se zavežejo, da bodo pošiljali svoje otroke v nemško šolo. V ta namen naj bi se podpisalo vse, kar ima dve nogi in je krščeno. Tako so sklenili gospodje.

Človek se mora smejeti, ko sliši imena teh »starišev«. Med podpisanci ne dobiš samo starišev, tudi se ti ne morejo imenovati s krotko besedo starejši, ampak po božjih in cerkvenih postavah prave starine. Svoje častito ime so vrgli na papir celo taki, ki jim je Bog dal milost čakati 70 let. Ti bodo torej pošiljali »svoje otroke« v nemško šolo.

Moj Bog, naši nemčurji in nemčurke so so ali brezpametni ali pa imajo še večje upanje, kakor nekatere žene iz starega zakona, ki so pričakovale svojega zaroda v pozni starosti. Zaradi naših nemčurjev se vendar ne bodo godili čudeži! Če bi se pa res utegnili kaj tacega pripetiti, da bi se na našo škodo spolnilo brezupno upanje, potem naj pa bo mati Germanija toliko velikodušna in naj sezida za take čudežne otroke tam gori v »rajhu« kar posebno šolo, pri nas v Vojniku pa ne. — Zopet drugi izmed podpisancev so udarjeni na drugo plat. To so taki, ki niso ne stari, ne starejši in ne stariši, ampak še čisto navadne nežne gospodične... Učite se tukaj slovenska dekleta, od teh sicer malo smešnih gospodičen. Te že sedaj odločujejo, kam bodo hodili njihovi poznejši otroci. Ne vem, ali je to zavednost ali je smešnost; samo to je gotovo, če odštejemo od tistih podpisancev tiste zakonske, ki so v svojem življenji priromali že daleč pod jesen in pa tiste, ki so še v nesladkem stanu nezakonskega življenja, potem gotovo prav malo ostane. In vendar! Bog si vedi, če ne bo letos odprt tretji razred nemške šole. Dovolj.

V Dobju pri Planini je vseh 156 volilcev enoglasno volilo dr. Ploja. Pred volitvijo je zopet pokazal sovraštvo do Slovencev tukajšnji komij Detoma. Delil in ponujal je veliko množino lepakov za orekovskega Vračkota. Toda ljudje že vedo, da jim nemški komij ne bo ničesar prida svetoval. Ko jim je pravil nekaj o nemški omiki, so se mu kmetje smejali in rekli: »Ti še nisi dosti pameten, da bi nas učil. Takrat, ko si nas učil, da duhovniki delajo točo, pač nisi pomislil, da bi ravno tebi pod streho toča vse pobila, če bi ti mi več ne nosili slovenskih grošev. Ali si že pozabil, zakaj si že parkrat zgnil iz